

İslâm Düşüncesinin 20. Asırda
Yeniden yapılanması

ve

BEDİÜZZAMAN

SAİD NURSÎ

MİLLETLERARASI SEMPOZYUM

Yeni Asya Yayınları

Editör:

Mehmed Paksu

Tercüme :

Arapça

İhsan Kasım es-Sâlihî

Kenan Demirtaş

Doç. Dr. Ahmed Akgündüz

İhsan Atasoy

İngilizce

Ümit Şimşek

Almanca

Rüstem Ülker

Kapak :

YAY Grafik

Dizgi :

Yeni Asya Yayınları A.Ş.

551 32 25

Baskı, Cilt :

Nesil Matbaacılık A.Ş.

551 32 27

İstanbul 1992

ISBN 975-408-194-8

©

Bu eserin yayın hakkı Yeni Asya Yayınları A.Ş.'ye aittir.
Yeni Asya Yayınları'ndan önceden izin alınmaksızın
başkası tarafından yayınlanamaz,
kısmen dahi olsa iktibas edilemez.

Yeni Asya Yayınları

Sanayi Cad. Selvi Sok. No: 5

Yenibosna / İSTANBUL

551 32 25-26-27

Prof. Dr. AHMED ABDURRAHİM ES-SÂYİH

(Katar Üniversitesi - KATAR)

Tahsilini Ezher Üniversitesinde tamamladı. Doktorasını yaptıktan sonra aynı üniversitenin Usûlü'd-Din Fakültesi İslâm Akaidi ve Felsefe bölümünde öğretim üyeliği görevinde bulundu. Şimdi ise Katar Üniversitesi Şeriat ve İslâmî İlimler Fakültesinde dersler vermektedir.

Mısır Yazarlar Birliği, Mısır Felsefe Cemiyeti ve Ürdün Medeniyet Vakfı gibi kuruluşların azası olan es-Sayih pek çok ilmi makale yazmış ve şu anda Körfez ülkeleri radyo ve televizyonlarında programlar yapmaktadır. Bu arada milletlerarası birçok konferansa da katılmıştır.

İslâm düşüncesi ve diğer konularda 35 kadar eseri bulunan es-Sâyih'in kitapları, Mısır, Suudi Arabistan, Katar, Suriye ve Lübnan'da yayınlanmıştır.

İMANIN KUVVETLENMESİNDE BEDIÜZZAMAN FAKTÖRÜ

Bediüzzaman, iman hakikatlerini en parlak delillerle ispat etmiştir. İmanî meseleleri asrın insanının anlayacağı şekilde ortaya koymuştur. İnsanlık için de bir hayat tarzı ve ahlâk programı çizmiştir.

Asrımızda insanlık mânevî buhranın girdabına düşmüş, bütün değerlerini yitirmeye başlamıştı. Hayatın asıl gayesini anlamak, müsbet hisleri geliştirmek, emniyet ve asayiş sağlamaya için bir rehber muhtaçtı. İşte, o rehber bütün eserlerinin şahadetiyile Bediüzzaman Said Nursî'dir.

İslâm âlemi, bu asrın ilk çeyreğinde düşmanları tarafından açılan savaşlarda mağlup düşerek bütün toprakları işgal edilmişti. Düşman bununla da yetinmeyip Müslümanların öz varlığını, mânevî değerlerini tahrip etmek için korkunç bir kültür savaşı başlatmıştı. Kur'ân ve iman hakikatleri tahrip ediliyordu. İşte bu durumda Said Nursî, gerçek cihadın, iman hakikatlerini takviye ile olacağını idrak etmişti.

Zira hakikî iman, insanı insan eder. Onu istikamet dairesinde yaşatarak tahripçi bir unsur olmaktan kurtarır.

Ayrıca iman insanın düşünce ufkunu genişleterek faaliyet ve gayret gücünü geliştirir.

İman, insanı tükenmez bir enerjiye sahip kılar. Onu İslâmî bir hayat çerçevesinde mücadeleye hazırlar. Zira İslâmiyet nazarında hayat, daimî faaliyet ve hayırlı işlerde yarışmak ve yardımlaşmaktır.

İman insana İslâmî bir şahsiyet kazandırır. Onu ölçülü ve denge-

li kılar, günahlardan alıkoyar, menfaatperestlikten kurtarır. Fikrî dalâletlere düşmekten muhafaza eder.

Hakiki iman, insanları, aynı fikrî ve ahlâkî değerler etrafında birleştirir ve geliştirir.

Hakiki îmanı elde eden adam, başkalarının hidayeti için çalışır. Mes'uliyet hissiyle insanlığı adalet ve barış sahillerine götürmek için elinden geleni yapar.

Bilindiği gibi, İslâm âleminin maruz kaldığı en büyük tehlike, inanç, ahlâk ve kültür sahalarında şahsiyetini kaybetmesinden doğmaktadır.

Yıkılışımıza sebep olan dinamitin fitili, İslâmî şahsiyetin çökmesiyle ateşlenmiştir. İşte bu sebeptedir ki Bediüzzaman, bütün himmetini Risale-i Nurun neşrine sarfetmiş; talebelerini bu hususta teşvik etmiştir. Çünkü Risale-i Nur Müslümanları bu hakikatlere götüren yolda birer irşat meş'alesidir.

İman hakikatleri ve İslâm akaidi

Önce şu hususu ifade etmek isterim: İman hakikatlerinin ehemmiyetini işleyebileceğim bir başlık bulabilmek için uzun müddet düşündüm. "Buldum" dediğimde mutlaka bir noksan tarafı gözüme çarpıyordu. Bu esnada, Bediüzzaman'ın şu sözü gözüme ilişti:

"Ben tahmin ediyorum ki, eğer Şeyh Abdülkadir-i Geylânî (r.a.) ve Şâh-ı Nakşibend (r.a.) ve İmam-ı Rabbânî (r.a.) gibi zatlar bu zamanda olsaydılar, bütün himmetlerini, hakaik-i imâniyenin ve akaid-i İslâmiyenin takviyesine sarfedeceklerdi. Çünkü Saâdet-i ebediyenin medarı onlardır. Onlarda kusur edilse, şekavet-i ebediyeye sebebiyet verir. İmansız cennete gidemez."¹

Bediüzzaman'ın bu sözü, konuya düşünebileceğim en münasip bir başlıktı. Evet, Kur'ân-ı Kerim pek çok yüce hakikatlere ısrarla inanmaya davet etmiştir. Yâni, kâinatın yaratıcısı olan Allah'a, âhîret hayatına ve Cenab-ı Hakkın insanlara bildirmek istediği bütün hakikatleri ders veren nübüvvet ve vahye iman etmeye davet etmiştir.

İşte, Bediüzzaman Said Nursî'nin Risale-i Nur Külliyyatından sa-

dece *Sözler*'i okuyan bir kimse açıkça görür ki, o Kur'ân'da geçen bu hakikatleri, gaybî meseleleri isbat ve takviyede fevkalâde bir başarı ortaya koymuştur.

Meselâ, bu gerçeği "İkinci Söz"de, "Vellezîne yü'minûne bi'l-ğaybi" âyetinin mühim bir sırrını tefsir ederken görebiliyoruz. Sâni-i Âlemin varlığını mükemmel bir şekilde açıklayan "Onuncu Söz"ün "Mukaddime"sinde görebiliyoruz. Risâletin birçok vazifesiyle beraber, Risalet-i Ahmediyeyi isbat eden aynı Mukaddime'nin "İkinci İşaret"inde görebiliyoruz. Onuncu Söz'de geçen, "Onikinci Hakikat"ta haşri isbat eden "Onuncu Söz"ün Hâtime'sinde görebiliyoruz. "On dokuzuncu Söz"ün, "Onikinci Reşha" sında: "İşte bu zât, şu mevcûdat Hâlikının vahdâniyyetinin hakkaniyeti derecesinde hak bir bürhan-ı nâtik, bir delil-i sâdık olduğu gibi; haşrin ve saâdet-i ebediyenin dahi bir bürhan-ı katı, bir delil-i sâtıdır" bahsinde görebiliyoruz. Tevhid bahsi olan "Yirmiikinci Söz"de görebiliyoruz. "Yirmidokuzuncu Söz"de görebiliyoruz.

Hülâsa, bu gerçeği açık ve net bir şekilde, Bediüzzaman Said Nursî'nin eserlerinin her yerinde görebiliyoruz. Ve şunu kesin olarak anlıyoruz ki, varlık âleminin sırlarını noksansız bir şekilde açıklayan ancak İslâmiyettir. Hem anlıyoruz ki, Allah ile kâinat, Allah ile insan ve insan ile kâinat arasındaki ilişkiyi, tereddütlere mahal bırakmayacak şekilde izah eden sadece İslâmiyettir.

Bütün bunların hepsi biraraya geldiğinde, insanda kâmil bir iman ve geniş bir görüş ufku teşekkül ediyor. İman konusunda başka vesilelere muhtaç olmayacağı gibi; hiçbir akfî kavramın zorluklarına da takılmaz.²

Bediüzzaman, Müslümanları muhatap alarak iman hakikatlerini izah ederken, aslında bütün insanlığa hitap etmekte ve insanın bu kâinat içinde çok önemli bir mevki işgal ettiğinin şuuruna varmasını istemektedir.

İnsan, çok yönlü bir varlıktır. Bir yönüyle kâinatta bulunan diğer varlıklara, bir yönüyle de hayvana benzer. Zira onlarla birçok ortak noktaları bulunur. Allah Teâla bu konuda şöyle buyurmaktadır:

"Allah, her hayvanı sudan yarattı. İşte bunlardan kimi karnı üstünde sürünür, kimi iki ayağı üstünde yürür, kimi dört ayağı üstünde yürür."

Başka bir yönüyle insan, yalnız insana benzer. Yâni, mânevî yönü itibariyle sair mahlukattan ayrılır ve bu yönüyle bütün varlıkların üstüne çıkar.

Bu sebeple Bediüzzaman insana hitaben şöyle der:

“Ey insan, eğer hakikat ilmini, hakiki hikmeti istersen marifetullahta terakki et. Çünkü bütün mevcudat Onun Hak isminin şuaları, Esmâ-i Hüsnâsının mazharları, sıfatlarının tecellileridir.”

Beşer aklının, nizam ve intizamının belki yüzde birine bile vakıf olamadığı ve mükemmelliği önünde dehşete kapıldığı Cenab-ı Hakın şu mahlukatına tefekkür gözüyle bakıldığında insan anlar ki, her şeyi yaratan ve ihsanıyla yaşatan ve kâinattaki bütün zerrelere belirli gayelerde istihdam eden bizzat Cenab-ı Hak'tır. Bütün mahlukat yalnız Ona yönelir, yalnız Ona secde eder ve yalnız Ona boyun eğler.

Bu hususta Cenab-ı Hak şöyle buyurmaktadır:

“Şüphesiz semâvat ve arzın yaratılmasında, gece ile gündüzün birbiri peşinden gelmesinde, insanların faydasına olan şeyleri, denizde taşıyarak yüzüp giden gemilerde, Allah'ın gökten indirdiği bir su ile ölmüş olan toprağı diriltmesinde, yeryüzünde her çeşit canlıyı yaymasında, rüzgârları ve yer ile gök arasında emre hazır bekleyen bulutları döndürmesinde elbette düşünen bir topluluk için Allah'ın varlığını ve birliğini isbatlayan pekçok delil vardır.”⁴

“Onun delillerinden biri de, gökleri ve yeri yaratması, lisanelerinizin ve renklerinizin değişik olmasıdır. Şüphesiz bunda bilenler için alınacak dersler vardır.”⁵

“Yine Onun delillerindendir ki, size korku ve ümit vermek üzere şimşegi gösteriyor, gökten su indirip ölümünün ardından arzı onunla diriltiyor. Doğrusu bunda, aklını kullanan bir kavim için alınacak dersler vardır.”⁶

Fakat insanlık, tarih boyunca Yaratıcısına karşı büyük hataların içine düşmüştür. Bu hususta dalâlete sapanlar ve başkalarını da saptıranlar çoktur. Çoğu kez aklın sesini dinlemeyip sefih hükümdarların sapık fikirlerine tabi olmuşlar ve onları Rablerinden daha fazla yüceltmişlerdir. Hem zaman olmuş, zenginlik ve servet sarhoşluğu-

la hayatın o güzel yanlarını görememişlerdir.

Üstadın talebelerinden Zübeyir Gündüzalp bu hususu şöyle dile getirmektedir:

"Bu asırda din ve İslâmiyet düşmanları, evvelâ îmânın esaslarını zayıflatmak ve yıkmak plânını, programlarının birinci maddesine koymuşlardır. Hususan bu yirmibeş sene içinde, tarihte görülmemiş bir halde münâfikane ve çeşit çeşit maskeler altında îmanın erkânına yapılan su-i kasdler pek dehşetli olmuştur, çok yıkıcı şekiller tatbik edilmiştir.

"Halbuki: îmanın rükünlerinden birisinde hâsıl olacak bir şüphe veya inkâr, dînin teferruatında yapılan lâkaydıktan pek çok defa daha felâketli ve zararlıdır. Bunun içindir ki; şimdi en mühim iş, taklidî îmanı tahkikî îmana çevirerek îmanı kuvvetlendirmektir, îmanı takviye etmektir; îmânı kurtarmaktır. Herşeyden ziyade îmanın esasatıyla meşgul olmak kat'î bir zaruret ve mübrem bir ihtiyaç, hattâ mecburiyet haline gelmiştir."⁷

İman hakikatleri mü'minin mânevî bünyesini güçlendirerek onun bütün kalbî hastalıklarını tedavi eder. Bu sebeptendir ki Bediüzzaman, îman hakikatlerini en ince teferruatına kadar açıklamıştır.

"Çünkü bu hakikatler, insanı Allah'a sım sıkı bağlar ve onu kâinatın hem mülk, hem de melekût cihetine dost yapar. İnsana huzur ve emniyet hissi verir ve onu inkârcı ve bâtil akımlara karşı güçlendirir. İnsanın yolunu aydınlatır ve onu yüce gayelere sevk eder, dertlerini ve problemlerini halleder."⁸

Bir mü'minin, bütün kâinatın karşısına izzet ve vakar sahibi olarak çıkabilmesi için, kalbine bu hakikatlerin yerleşmesi gereklidir.

İman hakikatlerini güzel bir üslupla açıklayan Risale-i Nur mü'minlerin yeniden yapılanmasında ve kendilerinde yüksek değer yargılarının teşekkülünde aktif rol oynamaktadır. Çünkü, kişiyi kâinatın sırlarını ve muammasını çözecek bir bakış açısına sahip kılmaktadır. Bu ise hayat kanunlarını ve himmetin hangi gayeler peşinde sarf edileceğini göstermek için en mühim bir esastır.

Bediüzzaman'ın dâvâsı

Bediüzzaman, yalnız Kur'ân-ı Kerimi esas aldığından, dâvâsı, akılların ve kalplerin tasdikine mazhar olmuştur. Kendi nefsinin çok yakından tanımıştır. Tıpkı bir hekim gibi, onun iyi ve kötü, hasta ve sıhhatli bütün hallerini teşhis etmiştir. Hastalanmadan önce nasıl korunacağını, hastalandığında nasıl tedavi edileceğini bilmıştır.

İşte Risale-i Nur Bediüzzaman'ın bu Kur'ân irfanının ve nefsinin iyi teşhis edilmesinin bir tezahürüdür. Kalplerde yaktığı iman meşalesiyle insanları manevî cennetlere, mârifet-i ilâhiyeye ve huzur-u daimîye sevk etmiştir.

Dünyada, insana tükenmez bir enerji vererek kemâlâta sevkeden imandan başka güç yoktur. Bu sebeple, hakiki imanı elde eden bir insan, imanının binlerce güzelliğine mazhar olur (Bak: 23. Söz)

Tarihin seyrini değiştiren dâvâlarda, iman gücünün hâkim olduğu görülür. Bunun içindir ki, bir dâvâ adamı imâna ehemmiyet verir, kemiyete, sayı çokluğuna değil, keyfiyete, kaliteye bakar.

İlk Müslümanları bütün dünyaya üstad ve muallim yapan sır, onların sahip oldukları iman kuvvetidir. Şiddetli belâ, musibet ve acılara maruz kalmalarına rağmen, dâvâlarında asla gevşeklik göstermemişlerdir. Şayet aynı musibetlere başkaları maruz kalsaydı, belki asıllarını inkâra kadar giderlerdi. Meselâ Bilâl Habeşî, Ammar bin Yâsir, Mus'ab bin Umeyr ve Suheyb-i Rûmî iman salâbetinde ve ihlâsta denilebilir ki dünya rekoru kırmışlardır.

Bediüzzaman, iman hakikatlerini en parlak delillerle isbat etmiştir. Yâni, Allah'a, melâikeye, semavî kitaplara, âhiret hayatına, peygamberlere ve Peygamberimizin (a.s.m.) risaletine ait imanî meseleleri asrın insanının anlayacağı şekilde ortaya koymuştur. İnsanlık âlemi için de bir hayat tarzı ve bir ahlâk programı çizmiştir. İslâm âlemi, inşaallah çok kısa bir zamanda imanının hayat bahşeden altın değerini anlayacak ve ona olan ihtiyacını hissedip elde etmeye çalışacaktır. Evet, Bediüzzaman'ın da dediği gibi, bu zamanda en büyük vazife, imanı kurtarmak, başkalarının imanına kuvvet verecek şekilde çalışmaktır.

Bediüzzaman'ın üslûbu iman hakikatlerini tesbit ve kuvvetlendirme üslûbudur. Hissiyatı tahrik ederek infiale ve şuursuz hareket-

lere sebep olan bir üslup değildir. Doğrudan doğruya akıl ve kalbe hitap etmiş ve ulaşmıştır.

Bediüzzaman'ın niçin îmana ve îmanî meselelere bu derece ehemmiyet verdiği akla gelebilir. Resulullahın (a.s.m.) hayatını, İslâmiyetin ilk zuhurunu ve yeryüzüne yayılmasını inceleyen insan bu sorunun cevabını bulacaktır. Peygamberimizin (a.s.m.) hayatında, îman meselesi esas teşkil eder. Bütün faaliyetleri îmana dayanır ve îman içindir. İslâmiyetin ilk çıkışı da, insanları îmana davetle başlamış ve bütün dünyaya îmanı neşrederek yayılmıştır. Bu asırda da iman za'fa uğradığından Bediüzzaman'ın îmana ve îman hakikatlerine verdiği ehemmiyeti anlayabiliriz. İman, bütün hakikatlerin gerçek yönlerini gösteren bir dürbün, aynı zamanda hayattar âlemlere açılan bir penceredir.

Terakki yolunda ilerlemeye çalışan milletler, ilim cihetiyle inkişaf etmeli ve sırtlarını Allah inancına dayandırmalıdır. Müslümanlar âlimlerden istifade etmeli ve sözlerine kulak vermeliyiz.

DİPNOTLAR

1. Bediüzzaman Said Nursi, *Mektubat*, s. 20.
2. Dr. Ahmed es-Sâiyih, *İlmü'l-Akîde Beyne'l-Êsâleti ve'l-Muasıra*, s. 12.
3. Nûr Sûresi, 45.
4. Bakara Sûresi, 164.
5. Rûm Sûresi, 22.
6. A.g.s. 24.
7. Bediüzzaman Said Nursi, *Sözler*, s. 716.
8. es-Sayih, s. 20.